

Onbekend architect overleden

Vorige week overleed architect P.M. Hoekstra (14 maart 1922) uit Glimmen (Haren, Groningen). Geen bekend architect, zoals elke week wel ergens een architect zonder grote faam overlijdt. Maar dat ontbreken van faam of een plaats in het pantheon der architecten, duidt geenszins op een onbeduidende carrière. Daarvan is wijlen Piet Hoekstra een goed voorbeeld. In zijn (architecten)leven komt de naoorlogse Nederlandse geschiedenis samen: de oorlog, de wederopbouw, de groeiende welvaart die buitenlandse vakanties opleverde, alsmede aardige bungalowtjes, maar ook de massaproductie in de woningbouw van de jaren '70.

Hoekstra werd opgeleid in de praktijk. Tijdens de Tweede Wereldoorlog begon hij aan een avondcursus, een opleiding op MTS-niveau voor mensen die in de bouw werkzaam waren. Omdat hij moest onderduiken, kon hij deze opleiding niet afronden. Tijdens zijn onderduik in Dokkum zag hij kans om bij een architect te werken: bestekken, detailleren en een enkel ontwerp. Later in de oorlog, na ontsnapping uit kamp Amersfoort, dook hij in Groningen onder bij architect Lucas Drewes, die met Jan Kuiler voor de oorlog een bekend Groninger architectenbureau had geleid. Drewes gaf hem in die periode ook les. Na de oorlog probeerde Hoekstra nog korte tijd om zijn werk als architect te combineren met de avondopleiding van het Voortgezet Bouwkunst Onderricht (V.B.O) in Groningen. Maar het bureau van Kuiler en Drewes, dat Hoekstra in 1945 feitelijk overnam (met zijn kortstondige compagnon Jan Por), had teveel werk om dat vol te kunnen houden.

Hoekstra ontwierp een woningtype dat voor het ronde bedrag van 10.000 gulden kon worden gebouwd. In het contingentensysteem van de wederopbouw was dat een aansprekend bod en menig wethouder ging er dan ook mee naar Den Haag. Er werden er ruim 1100 van gebouwd in de regio rond de stad Groningen, als onderdeel van het zogeheten Duizend-woningenplan.

Naast deze sociale woningbouw mikte het bureau op bungalows en villaatjes. Zo ontstonden in opdracht van een Haagse ontwikkelaar zes woningen voor directeuren van de nieuwe bedrijvigheid op het Deventer industrieterrein Bergweide (1962). Dit terrein lag aan de zuidkant van de stad; de woningen werden aan de IJssel gesitueerd juist aan de noordkant van de stad. Zo zouden ze van lucht of lawaai nooit hinder hebben.

Andere voorbeelden van zijn productie zijn villa's en ruime twee-onder-één-kap woningen in heel Nederland, maar met name in Haren en Glimmen, zoals in het uitbreidingsplan Maarwold II in Haren (jaren zeventig). Een lucratieve opdrachtgever was de bouw-en exploitatiemaatschappij van P. Kuik, waarvoor hij in serie dubbele villa's bouwde in Haren, maar ook een ruime villa in Bentveld. Aan deze Kuik dankte Hoekstra het leeuwendeel van zijn opdrachten voor woningbouw in de jaren zestig en zeventig. Daarnaast bouwde hij (1952) een interessante Immanuëlkerk in Capelle aan de IJssel, op een achthoekige plattegrond. Enkele van zijn Groningse gebouwen staan op de gemeentelijke monumentenlijst, zoals de Ebbingeflat en portiekwoningen aan de Snelliusstraat (beide jaren '50).

Midden jaren '60 begon Nederland massaal op vakantie te gaan naar Zuid-Europa. De Italiaanse meren werden een geliefde vakantiebestemming. Hoekstra specialiseerde zich in de bouw van vakantiebungalows, waartoe hij een filiaal opende in Turijn. Het type A-frame huisje dat hij ontwikkelde, wordt nog steeds geëxploiteerd

in een 'Villaggio Olandese' onder de oude naam 'Sunclass di Bedero'. Zelf ging Hoekstra naar Engeland op vakantie, waar hij in Seaton (Devon) begin jaren '60 voor zichzelf een vakantiehuis bouwde. Dit huisje toont de simpele, maar niet standaard hoofdvorm die zijn meeste huisjes kenmerkt; onmiskenbaar 'modern' met de optimistische uitstraling die daar in de jaren '50 en '60 nog bij hoorde. De autoriteiten in Seaton vonden het huisje 'refreshing'; goed dat Hoekstra alleen de 'plot' had gekocht en niet ook het 'plan' dat er was voorzien.

Hoekstra bewoonde in Glimmen de jaren '20-villa De Brinkkamp, die midden jaren '50 tot de sluiting van het bureau tegen 1980 ook als kantoor dienst deed en naar zijn eigen ontwerp was verbouwd. Ook in het interieur hiervan herkende je direct de naoorlogse architect: paneeldeuren overtimmerd met plaatmateriaal, radiatoren en vensterbanken tot strakke witte kasten verbouwd en ingericht met modern meubilair, zoals de eerste editie van de stoelen van Eames (EA 117). Hij bewaarde en beheerde hier zijn archief zorgvuldig, wat een studie naar zijn werk mogelijk maakte. Het archief is eind 2009 overgebracht naar de UB in Groningen om een afstudeeronderzoek te vergemakkelijken. Publicatie daarvan is in 2011 te verwachten; begin van het eind van de onbekendheid.

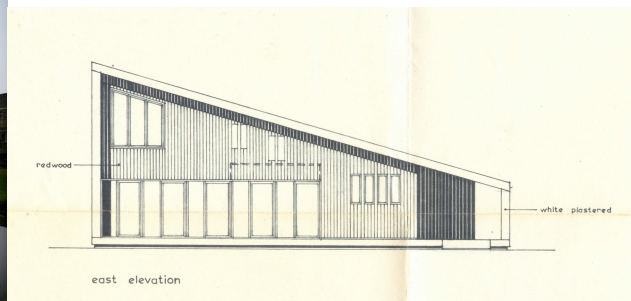
Meriam Kroeze

Dirk Baalman

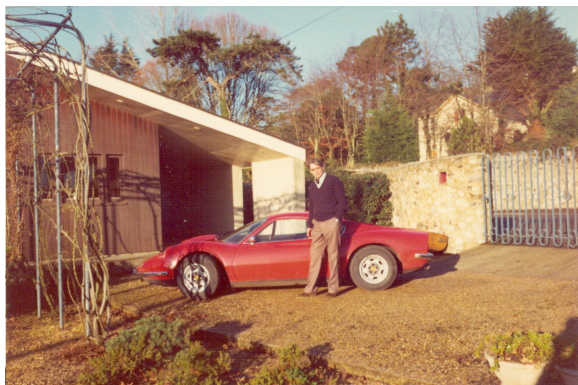
Noot: Meriam Kroeze deed onderzoek aan het archief Hoekstra, dat juist vóór zijn overlijden werd afgerond. Dirk Baalman bewoont een Hoekstra-huis en was in 1968 voor het eerst op buitenlandse vakantie, in een SunClass bugalow.

Kerk in Capelle,

vakantiehuis in Engeland

hoekstra met ferrari bij zijn Engelse huis